ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN
3093-9089

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 1-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li
Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O’quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o’g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Xolboyev Izzatillo Axmadillo o'g'li
Qo‘qonUniversiteti Andijon filiali
Psixologiya yo‘nalishi 25-031-kurs talabasi

TALABALARNING AKADEMIK MUVAFFAQIYATIGA TA’SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLARNING TAHLILI: O'ZINI- O'ZI TARTIBGA SOLISH STRATEGIYALARI

Annotatsiya. *Mazkur maqolada zamonaviy oliy ta’lim sharoitida talabalarning akademik muvaffaqiyatiga bevosita va bilvosita ta’sir etuvchi murakkab psixologik omillar tizimi hamda ularning o‘zaro bog‘liqligi tahlil qilinadi. Tadqiqotning diqqat markazida talabalarning o‘z o‘quv faoliyatini ongli ravishda boshqarish qobiliyati - o‘zini-o‘zi tartibga solish strategiyalari va ularning samaradorlik ko‘rsatkichlari turadi. Maqolada intellektual salohiyat akademik natijaning yagona kafolati emasligi, balki ichki motivatsiya, o‘z-samaradorlik e’tiqodi va emotsional barqarorlik kabi omillar talaba shaxsining shakllanishida hal qiluvchi o‘rin tutishi ilmiy jihatdan asoslanadi. Shuningdek, tadqiqot davomida talabalar tomonidan qo‘llaniladigan kognitiv, metakognitiv va resurslarni boshqarish strategiyalari batafsil yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, o‘zini-o‘zi tartibga solish ko‘nikmalariga ega bo‘lgan talabalar qiyin akademik vaziyatlarda yuqori adaptiv qobiliyat namoyon etadilar va prokrastinatsiya (ishni orqaga surish) kabi salbiy holatlarni samarali bartaraf etadilar.*

Kalit so‘zlar: *akademik muvaffaqiyat, psixologik omillar, o'zini-o'zi tartibga solish (O‘OT), akademik motivatsiya, o'z-samaradorlik e'tiqodi, maqsadga erishish.*

Abstract. *This article analyzes the complex system of psychological factors directly and indirectly influencing students' academic success in the context of modern higher education, as well as their interrelationships. The research focuses on students' ability to consciously manage their learning activities-specifically, self-regulation strategies and their effectiveness indicators. The paper scientifically substantiates that intellectual potential is not the sole guarantee of academic results; rather, factors such as intrinsic motivation, self-efficacy beliefs, and emotional stability play a decisive role in the formation of a student's personality. Additionally, the study provides a detailed overview of the cognitive, metacognitive, and resource management strategies employed by students. The research findings indicate that students possessing self-regulation skills demonstrate high adaptive capacity in challenging academic situations and effectively eliminate negative phenomena such as procrastination.*

Key words: *academic success, psychological factors, self-regulation (SR), academic motivation, self-efficacy belief, goal achievement.*

Kirish. Zamonaviy oliy ta’lim tizimi nafaqat bilimlar majmuasini uzatish, balki mustaqil, raqobatbardosh va o‘z faoliyatini boshqara oladigan mutaxassisni tayyorlashni ustuvor vazifa qilib qo‘ymoqda. Bugungi axborotlashgan jamiyatda talabaning akademik muvaffaqiyati faqatgina uning intellektual qobiliyatlari (IQ) bilan belgilanmaydi. Psixologik tadqiqotlarning ko‘rsatishicha, bir xil intellektual salohiyatga ega bo‘lgan talabalar turli xil akademik natijalarni qayd etishadi. Bu holat muvaffaqiyat ortida intellektdan tashqari boshqa muhim **psixologik omillar** va shaxsiy xususiyatlar yotganligidan dalolat beradi.

Akademik muvaffaqiyatga ta’sir etuvchi eng muhim determinanatlardan biri -bu **o‘zini-o‘zi tartibga solish (self-regulation)** strategiyalaridir. O‘zini-o‘zi tartibga solish deganda, talabaning o‘quv maqsadlarini mustaqil belgilashi, ushbu maqsadlarga erishish uchun kognitiv va emotsional resurslarni safarbar etishi hamda o‘z natijalarini tanqidiy tahlil qila olish qobiliyati tushuniladi. Afsuski, ko‘plab talabalar yuqori salohiyatga ega bo‘lishlariga qaramay, vaqtni to‘g‘ri taqsimlay olmaslik, motivatsiyaning yetishmasligi yoki muvaffaqiyatsizlik oldidagi qo‘rquv tufayli o‘z imkoniyatlarini to‘liq namoyon eta olmaydilar. Ushbu maqolaning dolzarbligi talabalardagi

akademik o‘zlashtirish muammolarini shunchaki «bilimsizlik» sifatida emas, balki psixologik boshqaruv tizimidagi kamchiliklar sifatida o‘rganish zarurati bilan belgilanadi. O‘zini-o‘zi tartibga solish strategiyalari talabaga o‘quv jarayonining passiv obyektidan faol subyektiga aylanish imkonini beradi. Mazkur jarayonda ichki motivatsiyaning shakllanishi, o‘z-samaradorlik e’tiqodining mustahkamlanishi va emotsional holatlarni (stress, xavotir) nazorat qilish akademik natijalarning barqaror o‘sishiga xizmat qiladi.Tadqiqotning maqsadi - talabalarning akademik muvaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarni tizimli tahlil qilish hamda o‘zini-o‘zi tartibga solish mexanizmlari orqali ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llarini ko‘rsatib berishdir. Bizning fikrimizcha, talabalarga o‘z faoliyatini psixologik jihatdan tartibga solishni o‘rgatish, ularga fan asoslarini o‘rgatish kabi muhim va zaruriy jarayondir.

Foydalaniladigan adabiyotlar sharhi

1. . A. Banduraning **o'z-samaradorlik e'tiqodi** (self-efficacy) **nazariyasida** talabaning o‘z qobiliyatlariga bo‘lgan ishonchi natijaga bevosita ta’sir qilishini ko‘rsatadi deb aytkan.
2. D. Zimmerman va B. Zimmermanlarning o'zini-o'zi tartibga solish modelida talabalarni o‘zlarining «o‘quv agentlari» sifatida ko‘radi, ular o‘z xatti-harakatlarini nazorat qila oladilar deb yozgan.
3. K. Dvekning aql-idrokka nisbatan **tayanch e’tiqodlari** (mindsets) nazariyasi esa talabalar o‘z qobiliyatlarini o‘zgarmas (qat’iy e’tiqod) yoki rivojlanuvchi (o‘sish e’tiqodi) deb bilishlari o‘rtasidagi farqni ochib beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot nazariy tahlil va qiyosiy o‘rganish usullariga asoslanadi. Talabalar o‘rtasida o‘z-samaradorlik darajasini aniqlovchi so‘rovnomalar o‘tkazilib, ularning natijalari akademik o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari bilan korrelyatsion tahlil qilindi. Tadqiqotda o'zini-o'zi tartibga solish ning uch bosqichli modeli qo‘llanildi: oldindan rejalashtirish (forethought), bajarish (performance) va o‘zini-o‘zi aks ettirish (self-reflection). Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, akademik muvaffaqiyatga erishgan talabalar quyidagi psixologik omillarga ega bo‘lishadi: Yuqori o‘z-samaradorlik e’tiqodi.Ular qiyin vaziyatlarda ham o‘z kuchlariga ishonishadi.Ichki motivatsiya. Ular baho uchun emas, balki bilishga bo‘lgan qiziqish tufayli o‘qishadi.O‘sish e’tiqodi. Ular muvaffaqiyatsizlikni o‘rganish imkoniyati deb bilishadi.Ushbu omillarni rivojlantirishda O‘OT strategiyalari yordam beradi:Vaqtni boshqarish**.**Darsga tayyorlanish uchun aniq reja va muddatlarni belgilash.Maqsadlarni ierarxiyalash.Katta maqsadlarni («sesiyani yopish») kichik, erishish mumkin bo‘lgan maqsadlarga («shu hafta 3-bobni o‘qish») bo‘lish.O‘z-o‘zini mustahkamlash.Muvaffaqiyat uchun o‘zini rag‘batlantirish mexanizmlarini yaratish.

Xulosa. Mening xulosam talabalarning akademik muvaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarni va o‘zini-o‘zi tartibga solish strategiyalarini tahlil qilish akademik muvaffaqiyat - bu shaxsning kognitiv salohiyati va uning psixologik boshqaruv tizimi o‘rtasidagi muvozanat mahsulidir. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, yuqori darajadagi intellekt o‘zini-o‘zi tartibga solish ko‘nikmalari bilan mustahkamlanmasa, talaba o‘z salohiyatini to‘liq yuzaga chiqara olmaydi. O‘zini-o‘zi tartibga solish strategiyalari - bu shunchaki intizom emas, balki talabaning o‘z intellektual resurslaridan maksimal darajada foydalanishini ta’minlovchi murakkab psixologik mexanizmdir.Ikkinchidan, o‘z-samaradorlik e’tiqodi (self-efficacy) akademik natijalarning eng kuchli bashoratchisi (prediktori) ekanligi tasdiqlandi. O‘z qobiliyatiga ishongan talabalar qiyin topshiriqlarni «to‘siq» emas, balki «yengilishi kerak bo‘lgan vazifa» sifatida qabul qiladilar. O‘zini-o‘zi tartibga solish strategiyalarini (masalan, maqsadlarni rejalashtirish va natijalarni monitoring qilish) muntazam qo‘llash talabada muvaffaqiyat tajribasini to‘playdi va natijada uning o‘ziga bo‘lgan ishonchi (o‘z-samaradorligi) yanada ortadi.Uchinchidan, o‘zini-o‘zi tartibga solish ko‘nikmalari talabalarning emotsional barqarorligini ta’minlovchi «psixologik qalqon» vazifasini o‘taydi. Maqsadli rejalashtirish va vaqtni boshqarish (time management) ko‘nikmalariga ega talabalar akademik yuklama va imtihonlar davrida kamroq stressga duch keladilar. Bu esa ularning nafaqat akademik natijalariga, balki umumiy ruhiy salomatligiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.
2. Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
3. Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into practice, 41*(2), 64-70.
4. Karimova, V. M. (2020). *Psixologiya*. Toshkent: O‘qituvchi.
5. G‘oziyev, E. G. (2021). *Umumiy psixologiya*. Toshkent: Universitet.
6. Дорфман, Л. Я. (2021). *Метаиндивидуальная психология и саморегуляция субъекта*. Москва: Смысл.
7. Котова, И. Б., & Шиянов, Е. Н. (2022). *Психология образования: Учебник*. Москва: Юрайт.
8. Мухитова, А. Ф. (2023). *Психологические основы саморегуляции учебной деятельности студентов*. Астрахань: АГУ.
9. Ота-Раджабова, К. К. (2021). Талабаларнинг ўқув мотивлари ва академик фаолият. *Психология журнали*, (3), 45-51.
10. Хекхаузен, Х. (2021). *Мотивация и деятельность*. Москва: Питер.

MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich	Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shavkat Shuxratovich	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Shuxrat Sharifovich	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li	O‘smirlarda konstruktiv xulq-Atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li	Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova Ferangiz G’ayratovna	O‘smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo‘naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Nodirbek Namoz o’g’li	O‘smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o‘rni	35
Hamroyev Jasur	Talabalari o‘rtasida sun’iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Zarina Rahmat qizi	Loyihaviy yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shukhrat Shodievich	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev	Raqamli davrda ijtimoiy media va sun’iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta’siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o`g`li	Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetentsiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova O’g’iloy Komil qizi	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nodira Nu’monovna	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Dilnura Husniddin qizi	Dezadaptatsiyalashgan o‘smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович	Особенности течения и лечения атопического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o`tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlari	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g’li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug’bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnalogiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug’ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi	Nogironligi bo‘lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo‘shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich	Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishning bo‘lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi	Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir	The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich	Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi Iskandarov Sherzod Abdug‘aniyevich	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Туйбаева Саида Бахтияровна	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon Adxamjon qizi	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Zulayho Saidali qizi	Umumta’lim maktablarida xulqi og’ishgan o‘quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Saida Rahimovna	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi	Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o‘quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Dilnoza Aleksandrovna Mirzayev Ismoiljon Xasanjon o‘g‘li	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Xasanova Aziza Kumushbek qizi	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Izzatillo Axmadillo o'g'li	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Саулат Толыбаевич	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi	Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o‘zini boshqarishning o‘zaro aloqasi	231
Ro‘ziyeva Sitora Odil qizi	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Madinaxon Sherquzi qizi	Mustaqil ta’lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta’siri	237
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi	Kimyoning kriminalistikadagi o‘rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna		
Qudratova Nozima Bahromovna	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Diana Aleksandrovna Qurbonova Zamira Mamat qizi	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta’limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi	Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Halima Vahobjonovna	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanishini nazorat qilish	254
Soliyev Ilhomjon Sobirovich	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Bahora Akmal qizi	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Sabina Fazliddin qizi	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Feruz Furqatovich	Globallashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Risola Dilshodbek qizi	Tuban suvo’tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta’lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Nasiba Kenesbaevna	Axborot globallashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Azizbek Lazizovich	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich	Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Rayhon Uktamovna	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Laylo Elmurodovna	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri	301

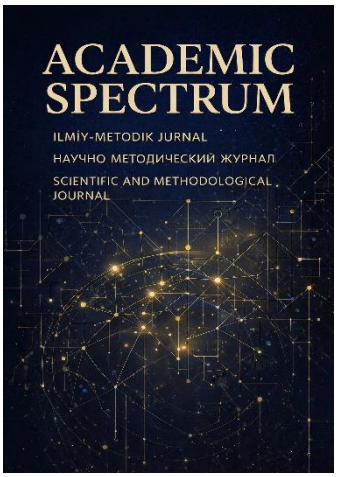

“ACADEMIC SPECTRUM”
ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.